

ЕВФЕМІЗМИ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВИ ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА)

Погоріла А. І.

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри практики англійської мови і методики її навчання
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, Львівська область, Україна

orcid.org/0000-0002-4342-8942

pohorilaanna@gmail.com

Ключові слова: *політик,
цільова аудиторія, промова,
політичний евфемізм,
толерантність, функції
евфемізмів.*

У статті висвітлено сутність понять «політичний дискурс», «евфемізм» та його функції за загальною класифікацією В. Великороди. Для досягнення поставленої мети продемонстровані приклади комунікативних тактик методом наскрізного виписування і зроблено висновок щодо їхніх функцій та впливу на цільову аудиторію. У роботі досліджено прагматико-лінгвістичні особливості використання евфемізмів англомовного політичного дискурсу. Висвітлено основні підходи до визначення поняття «евфемізм» у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі сьогодення та минулого. За допомогою аналізу праць вітчизняних дослідників теоретизовано саме поняття «політичний дискурс» та запропоновано розглядати евфемізм як один з основних елементів політичної мови. Мета роботи полягає в описі основних функцій використання евфемізмів у політичному дискурсі. Методологія розвідки здійснена шляхом використання логічного методу аналізу наукових джерел, описового методу, а також дефініційного та контекстуального аналізу. Політичний дискурс розглянуто як вияв потреби суспільства в інформації та як багатостороннє комунікаційно-лінгвістичне явище. З'ясовано, що евфемізми здебільшого використовуються в політичному дискурсі, а саме у промові Джозефа Байдена, з метою толерантного та пом'якшувального висловлювання, яке має на меті донести цільовій аудиторії неприємну інформацію завуальовано, уникаючи прямого змісту, що, відповідно, стає на заваді використанню слів, які можуть викликати негатив у свідомості людей, водночас вони сприяють покращенню позитивного способу мислення безвідносно віку, статі, національності. Слово є головним знаряддям політика, а політичний дискурс є відмінною базою для утворення та функціонування евфемізмів. Результати дослідження засвідчують, що процес евфемізації є невід'ємною частиною політичного дискурсу, адже він пом'якшує, допомагає толерантно окреслити та подати негативну для адресата інформацію.

EUPHEMISMS IN THE POLITICAL DISCOURSE (BASED ON THE SPEECH BY JOSEPH BIDEN)

Pogorila A. I.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of the English Language
and Methodology of its Teaching
Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko
Ivan Franko str., 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4342-8942
pohorilaanna@gmail.com*

Key words: *politician, audience, speech, political euphemism, tolerance, functions of euphemisms.*

The article depicts the essence of the notions “political discourse” as well as “euphemism” and its functions according to general classification stated by V. Velykoroda. To achieve the set goals numerous examples based on speech by J. Biden have been provided and analysed according to the above mentioned classification. High attention was paid to the linguistic usage of euphemisms in the English spoken political discourse. The main approaches as to the definition of the notion “euphemism” in modern scientific literature in Ukraine and abroad have been outlined. Having conducted theoretical research regarding the notion “political discourse”, the latter has been theoretically grounded and furthermore, euphemisms are regarded as one of the main elements of political speech. The aim of the research is to illustrate and exemplify the main functions of euphemisms in the political discourse. The methodology of the investigation has been done via the description of the logic method of the analysis of scientific sources; descriptive method, definition analysis and content analysis. Political discourse has been viewed as the need of society in information about current events. It has been proved to be a multifactorial phenomenon in the field of communication and linguistics. Having done the thorough analysis of the speech presented by J. Biden, the conclusion can be drawn that euphemisms are mainly used in the political discourse with the viewpoint of making the expression sound tolerant and rather mild than harsh in case a speaker should render the audience the information that has negative impact. To do this the direct meaning is shadowed not to create the negative vision of reality in the audience’s perception. Thus the way of thinking improves for the better regardless of the age of the audience, gender and nationality. The word is the main key instrument for the politician; the political discourse is the key area for the creation and functioning of euphemisms. The result of the provided investigation clearly states that the process of creating and functioning of euphemisms is an essential part of the political discourse as it helps the audience to perceive the negative information in a positive way.

Постановка проблеми. У кожному суспільстві існують етичні норми та правила, яких необхідно дотримуватися, саме тому людина намагається не використовувати деякі вирази та мовні висловлювання, які можуть образити певні верстви населення з особливостями. Використання евфемізмів пов’язане з бажанням уникнення грубих і непристойних висловів, які не допускаються встановленими порядками та нормами поведінки суспільства.

До політичного дискурсу відносять публічні виступи політиків, заяви політиків, політичних

оглядачів та коментаторів, публікації у ЗМІ, матеріали спеціалізованих видань, що мають справу з різними аспектами політики. Враховується передусім те, що основною функцією політичного дискурсу є функція впливу за допомогою мовлення, а лінгвістів цікавить те, які мовні та мовленнєві засоби використовуються для нав’язування політичних уявлень. Самою своєю суттю політичний дискурс є когнітивним, тобто таким, що має справу з передачею знань, з оперуванням знаннями особливого роду і, головне, зі створенням нових знань. Саме тому явище евфемії є

таким поширеним у мові політиків, адже евфемізм як результат вторинної номінації може створювати новий, покращений смисл. Для будь-якого політика є необхідним правильно розташувати, компонувати мовні одиниці, отже, політичні евфемізми відіграють вагомую роль у правильному конструюванні політичного мовлення відповідно до прагматичних настанов комунікації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Евфемізми є предметом дослідження багатьох науковців, серед яких – когорта вітчизняних. Н. Борисенко, В. Великорода [1], Р. Вишнівський, А. Галайчук, Л. Ставицька, В. Федоренко, О. Януш [6] та ін. окреслили семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів англійської мови. М. Ткачівська [4] здійснила порівняльний аналіз використання евфемізмів в українській та німецьких мовах. М. Постатнік, А. Свирид [3] досліджують виникнення та функціонування евфемізмів на матеріалах німецької мови.

Політична промова є предметом дослідження науковців, лінгвістів та політологів. Предметом їхнього дослідження є типи політичної промови, її структура та особливості її функціонування. Вивчення політичної промови здійснюють Л. Мацько, О. Падалка, З. Дем'янков, О. Земська, та ін.

Актуальність даної розвідки полягає в необхідності дослідження політичних промов Джоозефа Байдена та виявленні мовних засобів її презентації цільовій аудиторії.

Мета дослідження полягає в теоретичному аналізі функцій та семантичних значень евфемізмів у сучасному політичному дискурсі (на матеріалі промови Джоозефа Байдена «Виступ Президента Байдена щодо об'єднання зусиль вільного світу, спрямованих на підтримку народу України» [7]).

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- розкрити значення політичного дискурсу та його лінгвістичні особливості;
- визначити роль евфемізації в міжкультурній комунікації;
- охарактеризувати функціональні особливості евфемізмів у політичному дискурсі;
- окреслити засоби передачі прагматичного потенціалу евфемізмів;

Об'єктом дослідження є евфемізми як елемент сучасного політичного дискурсу.

Предметом дослідження є політична промова Джоозефа Байдена стосовно війни в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суспільне життя нерозривно пов'язане з політичною діяльністю, оскільки відображає явища суспільного буття, які потребують вуалітивного, прихованого змісту з метою попередження конфліктів, уникнення грубих та неввічливих висловлювань.

За твердженням Ю. Швечкової, «політичні евфемізми є одним із найкращих інструментів реалізації комунікативних стратегій і тактик. Адже саме завдяки ним можливо максимально уникнути будь-якої дискримінації, забезпечити ефективну мовленнєву співпрацю учасників комунікативного акту, врегулювати суперечки, вплинути на думку суспільства» [5, с. 129].

Американські мовознавці Девід та Роджер Джонсон окреслюють поняття «політичний дискурс» як «формальний обмін аргументованими думками щодо вибору аргументованих варіантів, за допомогою яких вирішується соціальна проблема» [10, с. 317]. Грузинські дослідники Н. Кірвалідзе та Н. Самнідзе вважають за необхідне створення нової дисципліни – політичної лінгвістики, яка має на меті «дослідження не лише думок та дій, але й політичної мови як невід'ємної частини цього процесу» [9, с. 162]. Дослідження політичного дискурсу не обмежується аналізом особливостей політичних текстів, дебатів. Дослідників цікавлять мовні засоби, за допомогою яких політики впливають на думку громадськості та здійснюють контроль над нею. Розділяємо бачення О. Герус, що «в межах англомовного політичного дискурсу текст політичної промови – найефективніший вид публічного виступу серед інших жанрів (урядові обговорення, парламентські дебати, створення партійних програм тощо)» [2, с. 32]. Промову дослідники вважають інструментом для повідомлення та поширення інформації політичним діячем з метою отримання підтримки в адресата, яка здійснюється за допомогою маніпуляцій, а саме широкого використання евфемізмів.

Загальновідомо, що політичний дискурс президента США Джоозефа Байдена характеризується стандартністю висловлювань і доступністю для розуміння текстів. Чітка аргументованість реалізується завдяки численним стилістичним засобам. Використання евфемізмів як чинників політкоректного міжкультурного спілкування, зокрема, виступає домінуючою ціллю політика.

Евфемізація є обов'язковою умовою політкоректного мовлення в міжкультурній комунікації. Оскільки еволюція евфемістичного потенціалу безпосередньо пов'язана з особливостями культури, евфемістична лексика є нестійким компонентом мовної системи. Під впливом часу прагматичний потенціал евфемізмів має тенденцію змінюватись і набувати особливостей номінацій, на позначення яких вони використовуються.

Матеріалом для розгляду та подальшого аналізу перекладу евфемізмів слугує промова президента США Джоозефа Байдена в Королівському замку у Варшаві від 26 березня 2022 року та її офіційний переклад, опублікований на сайті посольства США в Україні [7]. Виступ американського

лідера було присвячено питанню об'єднання зусиль вільного світу, спрямованих на підтримку українського народу у війні проти Росії. Варто відзначити, що націленість промови на демократичне суспільство та згадування вразливого становища українського народу в тяжкій боротьбі за власну свободу та незалежність свідчать про глибоку прагматичність тексту. Це, зокрема, зумовлює чіткий підбір мовних одиниць для вираження змісту повідомлення, високий рівень евалюативності висловлювань і використання політкоректної, збагаченої евфемізмами мови. Зауважимо, що Джозеф Байден поділяє тенденцію уникання прямої номінації «війна» («war»), апелюючи до демократичного суспільства. Натомість характерною рисою промови є вживання менш категоричних політкоректних одиниць-синонімів. Розглянемо приклад: «But we emerged anew in the great battle for freedom: a battle between democracy and autocracy, between liberty and repression, between rules based order and one governed by brute force» [7]. «Але ми знову ввійшли у велику битву за свободу: битву між демократією і автократією, між свободою і репресіями, між порядком, заснованим на правилах, і порядком, керованим грубою силою» [7].

Провівши історичну паралель між репресіями ХХ століття та вторгненням Росії на територію України у 2022 році, Джозеф Байден наголошує на зростанні загрози, однаково сильної для більшості країн та народів. На нашу думку, використання словосполучення «the great battle for freedom» вмотивоване інтенцією пробудити у реципієнта співчуття та готовність до відчайдушного бою з агресором.

Посилаючись на класифікацію функцій евфемізмів за В. Великородою [1], можемо позиціонувати його як вияв кооперуючої функції. Переклад «велику битву за свободу» свідчить про повне збереження евфемістичного потенціалу лексики за допомогою калькування. Джозеф Байден також акцентував увагу на постійній готовності США надавати фінансову підтримку Україні. Звернімо увагу на такий приклад: «In the years before the invasion, we, America, had sent over \$650 million, before they crossed the border, in weapons to Ukraine, including antiair and anti-armor equipment» [7]. «У роки, що передували вторгненню, перш ніж Росія перетнула кордон, ми, Америка, надіслали в Україну зброю, в тому числі протиповітряну та протиброньову техніку на суму понад 650 мільйонів доларів» [7].

В американському Вебстерському словнику [11] знаходимо тлумачення терміна «invasion»: «an act of incursion of an army for conquest or plunder». Різниця між «invasion» і «war» полягає в тому, що війна – це жорстокий збройний конфлікт

між країнами або між національними, етнічними чи іншими групами, як правило, із залученням засобів збройної боротьби, що відбувається у формі бойових дій між збройними силами. Оскільки збройні сили РФ вступили на територію України та першими відкрили вогонь, вважаємо доцільним позиціонувати використання терміна «invasion» замість «war» з мотивів пом'якшення висловлювання, що, відповідно до розподілу В. Великороди, підтверджує вуалітивну функцію евфемізму. Під час перекладу номінації «invasion» українською мовою було використано метод підбору еквіваленту «вторгнення», в результаті чого перекладачем було збережено оригінальний евфемістичний потенціал та передано комунікативний ефект на слухача. Наприклад: «And now, in the perennial struggle for democracy and freedom, Ukraine and its people are on the frontlines fighting to save their nation» [7]. «І зараз, у багаторічній боротьбі за демократію та свободу, Україна та її народ перебувають на передовій цієї боротьби й рятують свою країну» [7]. Ототожнення багаторічного збройного конфлікту між Україною та Росією з національною боротьбою за демократію свідчить про намір Джозефа Байдена замінити грубі поняття «битва» або «війна» на елемент, що буде підкреслювати значущість та жертвовність. Таким чином, через надання негативному явищу позитивної конотації знаходить свій вияв дистортивна функція евфемізму. Український переклад «багаторічній боротьбі за демократію та свободу» свідчить про використання методу калькування, що допомогло перекладачеві зберегти оригінальну прагматичну та стилістичну особливість і досягти повної відповідності в тексті перекладу. Особливо цікавим вважаємо такий приклад вживання евфемізму на позначення небажаного явища та його переклад: «In the lead-up to the current crisis, the United States and NATO worked for months to engage Russia to avert a war» [7]. «Напередодні нинішньої кризи Сполучені Штати та НАТО працювали місяцями, щоб залучити Росію до запобігання цій війні» [7]. Очевидно, Джозефу Байдену вдається повністю нівелювати прагматичну цінність негативного концепту «війна» шляхом використання евфемістичної заміни «the current crisis». Таким чином, спостерігаємо, як відбувається зсув різко негативного ставлення реципієнта до нейтрального. Вартим уваги є факт, що використання евфемізму в конкретному випадку зумовлено контекстуальними характеристиками, а його розуміння безпосередньо залежить від фонових знань аудиторії. У зв'язку з цим можна охарактеризувати цей евфемізм як вуалітивний, тобто той, що націлений на приховування інформації, яка є небажаною в певному контексті. У процесі перекладу було застосовано метод калькування

(«нинішньої кризи»), що дає нам підстави стверджувати про повну відповідність прагматичного забарвлення евфемізму.

Вартий уваги та аналізу ще один приклад використання евфемізму та способу його відтворення: «Of all people, you, the Russian people, as well as all people across Europe, still have the memory of being in a similar situation in the late thirties and forties – the situation of World War Two – still fresh in the minds of many grandparents in the region» [7]. «Ти, російський народ, як і всі народи Європи, досі пам'ятаєш, що був у подібній ситуації наприкінці тридцятих і в сорокових – під час Другої світової війни – і пам'ять про ці події ще жива для багатьох старших людей у регіоні» [7]. У цьому випадку спікер використовує пом'якшувальну метафоричну заміну «have the memory of being in a similar situation [...] still fresh in the minds», щоб, з одного боку, змусити адресата замислитись над можливими наслідками дій, а з іншого боку, досягти політкоректного тону. Прагнення спікера до безконфліктної комунікації наділяє цей евфемізм кооперуючою функцією. Варто зауважити, що попри втрату метафоричності («still fresh in minds» – «досі пам'ятаєш») та, відповідно, зміну стилістичного забарвлення висловлювання в процесі перекладу цільовою мовою, перекладачеві вдалось відтворити оригінальне співвідношення контексту та змісту засобами цільової мови шляхом калькування. Зокрема, український переклад «у подібній ситуації» зберігає повну відповідність евфемістичному потенціалу оригінальної лексики. Засуджуючи неправомірні та неприпустимі дії російської влади, Джоозеф Байден прагне до евфемістичності власних тверджень задля встановлення контакту зі слухачем.

Нам імпонує тенденція президента Байдена імплементувати емоційно насичену та стилістично забарвлену лексику. Дослідження дозволяє припустити, що для Джоозефа Байдена є притаманним використання евфемізмів не лише з метою безконфліктного міжкультурного спілкування, а й з метою наголошення на позитивних аспектах негативних явищ. Яскравими прикладами дистортивної функції евфемізмів слугують такі твердження: «We won't always be able to advertise everything we – that our partners are doing to support Ukraine in its fight for freedom» [7]. «Ми не завжди можемо афішувати все, що роблять наші партнери, щоб підтримати Україну в її боротьбі за свободу» [7]. «We're sending it directly to the frontlines of freedom, to the fearless and skilled Ukrainian fighters who are standing in the breach» [7]. «Ми відправляємо всі наші закупівлі прямо на передову свободи, до безстрашних і вправних українських бійців, які прийшли на допомогу країні» [7]. Розглядаючи однозначне, грубе, категоричне поняття «війна»,

американський лідер віддає перевагу метафоричним зворотам «fight for freedom», «frontlines of freedom» задля її опису. Таким чином, позитивна конотація терміна «freedom» сприяє пробудженню позитивних асоціацій у реципієнта. Найбільша складність полягає в тому, що вплив на адресата вербальним шляхом вважається основною характеристикою риторичної функції евфемізмів. Тому доцільним був би розгляд подвійної (дистортивної та риторичної) функції, якою наділені евфемізми.

Отже, політична промова – це складне явище, яке вимагає ретельного розподілу на структурні елементи. Вона потребує від спікера глибоких знань з предмета мовлення, а також уміння працювати з матеріалом, аналізувати, викладати правильно і доступно хід своїх думок, не забуваючи про специфіку аудиторії. Дослідивши особливості мовлення Джоозефа Байдена на лексичному рівні, можна зробити висновок, що у своїх промовах президент використовує різноманітну лексику, яка сприяє кращому запам'ятовуванню слухачами ідей президента та зображує його красномовність. З'ясовано, що евфемізми допомагають завуалювати, приховати негативні явища сьогодення з метою м'якого впливу на цільову аудиторію. Лінгвопрагматичні, семантичні й функціональні характеристики евфемізмів політичного дискурсу знаходяться в площині нашого інтересу щодо подальших лінгвістичних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великорода В.Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2007. 268 с.
2. Герус О.С., Кулик А.В. Особливості функціонування евфемізмів та сленгізмів у сучасному англомовному дискурсі. *Вчені записки ТНУ імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Соціально-комунікації*. 2018. Т. 29 (68). № 4. С. 31–36.
3. Постагнік М.М., Свирид А.М. Евфемізми, причини їх виникнення, особливості вживання та перекладу (на матеріалі німецької мови). *Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів гуманітарного факультету*. Суми : СумДУ, 2015. Ч. 2. С. 14–15.
4. Ткачівська М.Р. Евфемізм або мовна дипломатія (на прикладі української мови). *Прикарпатський вісник НТШ*. 2016. № 2 (34). С. 102–111.
5. Швечкова Ю. Політичні евфемізми як засіб реалізації комунікативних стратегій і тактик у політичному дискурсі (на матеріалі промов Терези Мей). *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2021. Вип. 35, Т. 6. С. 129–133. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-6-19>

6. Януш О.Б. Евфемізми та інші види семантичних зрушень у суспільно-політичній лексиці і фразеології. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2009. Вип. 45. С. 143–147.
 7. Biden J. Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/> (дата звернення: 26.11.2023).
 8. Burrige K. Political Correctness: Euphemism with Attitude. *English Today*. 1996. Vol. 12. № 3. P. 42–49.
 9. Kirvalidze N., Samnidze N. Political discourse as a subject of interdisciplinary studies. *Journal of Teaching and Education*. 2016. № 5. P. 161–170. URL: https://www.researchgate.net/publication/319402411_POLITICAL_DISCOURSE_AS_A_SUBJECT_OF_INTERDISCIPLINARY_STUDIES (дата звернення: 23.11.2023).
 10. Johnson, D.W., Johnson, R.T. Civil political discourse in a democracy: The contribution of psychology. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 2000. 6 (4), 291–317. URL: https://doi.org/10.1207/S15327949PAC0604_01
 11. Merriam Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> (дата звернення: 26.11.2023).
 12. Partridge A. Usage and Abusage. N.Y., 1964. 379 p.
- REFERENCES**
1. Velykoroda V. (2007). Semantychni ta funkcionalno-pragmatychni harakterystyky evfemizmv v anglijskij movi [Semantic and functional-pragmatic features of euphemisms in the English language]. *Dysertacia*. 268 [in Ukrainian].
 2. Gerus O.S., Kulyk F.V. (2018). Osoblyvosti funkcionuvannya evfemizmv ta slengizmv u suchasnomu anglo-movnomu dyskursi [The peculiarities of euphemisms and slang functioning in the modern English-speaking discourse]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskogo* 4, 31–36 [in Ukrainian].
 3. Postatnik M. (2015). Efemizmy, prychny ih vynyknennya, osoblyvosti vzhyvannya ta perekladu (na materialy nimeckoji movy) [Euphemisms, the reason of their creation, peculiarities of their usage and translation]. *Materialy naukovo-teoretychnoji konferencii vykladachiv, aspirantiv, spivrobotnykiv ta studentiv gumanitarnogo fakultetu*, 2, 14–15 [in Ukrainian].
 4. Tkachivska M. (2016). Evfemizm abo movna diplomacia (na prykladi ukrainskoji movy) [Euphemism and language diplomacy (based on the Ukrainian language)]. *Prykarpatskyi visnyk NTSH*, 2(34), 102–111.
 5. Shvechkova Y. (2021). Politychni evfemizmy yak zasib realizacii komunikatyvnyh strategij i taktyk u politychnomu dyskursi (na materialy promov Terezy Mej) [Political euphemisms as the means of the realization of communicative strategies and tactics in a political discourse (based on the speeches by Theresa May)] *Aktualni pytannya gumanitarnyh*, 35, pp. 129–133.
 6. Yanush O. (2009). Evfemizmy ta inshi vydy semantychnykh zrushen u suspilno-politychnij leksyци I frazeologiji. [Euphemisms and other kinds of semantic phenomena in the social and political vocabulary and phraseology] *Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo universytetu. Filologichni nauky*, 45, 143–147 [in Ukrainian].
 7. Biden J. (2022) Remarks by President Biden on the United Efforts of the Free World to Support the People of Ukraine. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/26/remarks-by-president-biden-on-the-united-efforts-of-the-free-world-to-support-the-people-of-ukraine/>.
 8. Burrige K. (1996) Political Correctness: Euphemism with Attitude. 12, 3, 42–49 [in English].
 9. Kirvalidze N., Samnidze N. (2016) Political discourse as a subject of interdisciplinary studies. *Journal of Teaching and Education*. № 5. P. 161–170. URL: https://www.researchgate.net/publication/319402411_POLITICAL_DISCOURSE_AS_A_SUBJECT_OF_INTERDISCIPLINARY_STUDIES [in English].
 10. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2000). Civil political discourse in a democracy: The contribution of psychology. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 6 (4), 291–317. URL: https://doi.org/10.1207/S15327949PAC0604_01 [in English].
 11. Merriam Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/>
 12. Partridge A. (1964) Usage and Abusage. 379 p. [in English].